CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)

ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1996

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- [ ] Coloured covers / Couverture de couleur
- [ ] Covers damaged / Couverture endommagée
- [ ] Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- [ ] Cover title missing / Le titre de couverture manque
- [ ] Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- [ ] Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- [ ] Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- [ ] Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- [ ] Only edition available / Seule édition disponible
- [ ] Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- [ ] Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- [x] Additional comments / Commentaires supplémentaires: Text in Ukrainian.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- [ ] Coloured pages / Pages de couleur
- [x] Pages damaged / Pages endommagées
- [ ] Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- [x] Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- [x] Pages detached / Pages détachées
- [x] Showthrough / Transparence
- [x] Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- [ ] Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- [ ] Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- [ ] Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below / Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10x		12x		14x		16x		18x		20x		22x		24x		26x		28x		30x		32x
									✓													

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol ⟶ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▽ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole ⟶ signifie "A SUIVRE", le symbole ▽ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

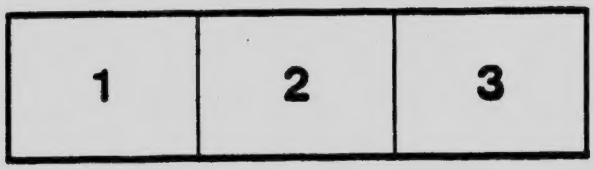

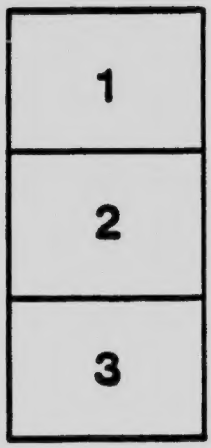

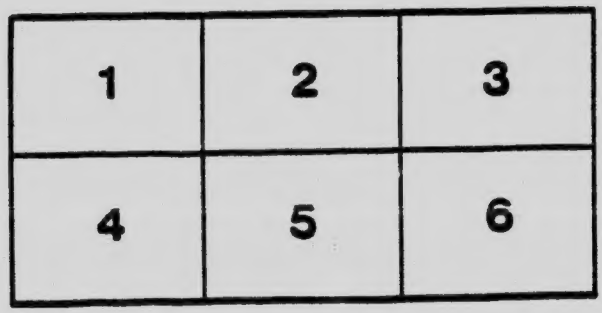

Книжочка 1. Ціна 20 цнт.

НАЙНОВІЙШІ МОНОЛЬОҐИ.

HUKRDUP

ЗМІСТ:

Вступ 3
Кума Кася 5
Все лихо через бабу 7
Фактор слуг 13
Все через матрону 17
Перехитрила 21
Торг о служницю 25
Софрон Мочиморда 29

Накладом Руської Книгарні
850 Мейн Ст. Вінніпеґ, Ман.

HUKRDUP

ВСТУП.

Не той лиш сьвятий, хто все сумує;
Прилично всякий — і пожартує.

Тисне вас журба, давить вас горе, возьміть для відради в руки наші книжочки, а найдете там лік й раду на всякий сум й в кожду хвилю розвеселитесь.

Де найде ся наша книжочка, там пійде безжурна забава живо вперед й здоровий сьміх буде лунати зі всїх грудий.

А хочете забавити кромі себе також й других, то навчіть ся щонебудь з сеї книжочки і ставайте на сцену, та сатирою і гумором розвеселяйте сумуючих й упавших на духу; згори беріть всякі пороки й блуди, щоби сьвіт ішов не манівцями, — а шляхом простим й чесним.

А хто на вас за "правду в очи" оскорбить ся, то не журіть ся, не зражайте ся. Правда ворогів має много, але вона все горою.

КУМА КАСЯ.

Аж язик мені зіпрів! Єще би ні. Лечу з фарми до міста, заки вступила до куми й до куминої свахи, то вже до дому пора. А ще кума моя, то раз зілечко. Каже, що мій Піт, нічо а нічо не подібний до мого чолов'ка, тілько до робітника, що у нас робить. А засі тобі до того! Твоя Франя подібна цілком до вашого пса, а нічо не кажу, ані куми, ані пса в підозріню не маю.

А сваха, вам сваха! Десять хлопа на „борді" має, й всіх обслужить! Робота палить ся її в руках. Накраяла "штейку" й думаєте, що вам молотком буде мясо товчи? Де там! Поклала мясо на лаву, як не сяде на него, як не лопне собою, раз й другий, таке вам стало, як паперець тоненьке. Що мудра жінка, то мудра, молоток в собі має.

Тільки жаль мені її, за її дівку Рузю. Таке вам делікатне, а ладне, а жартобливе! Якось на жарт одному боотникови украла десятку й тепер трубель має. А таке то уцтиве! Га, родом кури чубати! І її мама, хотя приходить ся моїй куми за сваху, як була дівкою, то аж трех позива-

ла на корт, а з четвертим в "джелю" вінчала ся. А діти то всї до того першого подібні — задивила ся. За то внукі, то будуть викапані дїдусь. Так в Америцї водить ся!...

А я собі тиха жінка, нікому зла не зроблю, словечка злого на нікого не скажу. Мій чоловік, хотяй [illegible], й з виска йому смердить, й випити любить, на мене не нарікає! Як часами скажу йому яке слово гуком по голові, то тілько на добре. Діти у мене, як ангелики, а що Майка дальше до "фарм-скул" не моя вина, чіпили ся дитини, він найшов "байсикель" на дорозї, а сказали, що украв.

А все менї з голови не виходить, як то сваха бє "штейк" сама собою. Хиба й я попробую, у мене не молоток, а такі добня. Тілько лахів шкода! Ба, нїхто не буде видів, пораджу собі.

Так зайдїть в гостенькі, на "штейк", дуже прошу. А віску свою принесїть. А я дальше іду... Чого то куми, Франя до пса подібна?... Ба, бо той пес був Павла, а Павло до них заходив, й тепер пес й Франя мусять покутувати за чужі гріхи. От, куда стежка в горох.

ТАНГО

Все лихо через бабу.

(Входить підпитий мужик обертаючи ся як би до кого говорив). **Та чого галюкаєш, та іду вже, чого хочеш** (станув якби з ким говорив) **що? мама кличе? а чого? — та скажи що прийду, тілько ще з кумом Стефаном побалакаю за тоті бики, що маю купити. Як кажеш? Казала тобі мене прикликати? Не пійду, не маю час. Та чого штовхаєш, бо як тя штовхну, ти смаркулю якась, будеш тата штуркати, а пійдеш ти. Що? мама казали, що не маєш чого без мене вертати? Та не штовхай, бо тя тут як чим одрежу...** (До публики). **Ну дивіть ся, не дасть з людьми поговорити. Та відчепись, не роби публики, бо люди будуть сьміяти ся. Ну маєте люди добрі, яка мама така і донька, тамта галюкає на чоловіка і та смаркуля бересь собі штовхати, така мала, а вже практикує, учить ся від старої як чоловіка зневажати, як виросте буде вміти свого чоловіка ганьбити як ся трохи з людьми забавить.**

Моя баба уже зла, коли дитину вислала по мене, ой будеж то буде ганьбити, тай чуприну смикати. Тай за що? питаюсь вас добрі люди, гадаєте, що єсть за що. Та

ні, нема чого, от так за дурно шукає собі напасти, щоби сваритись та чоловіка зневажати, та ще при дітях, та вони через то не дають чоловікови доброго слова, ще і штовхати бересь така шмаркуля.

Біда з такою бабою, як би не сварилась, то би її язик приріс, все ним меле та меле,, що чоловік вже оглух тай здурнів.

Бо то кажу вам люди добрі, баба тілько до сорок літ є бабою, а по сорок літах переміняє ся в дідька, а декотра ще гірша, що її і йорданська вода не поможе, така стає люта, сварлива, все іно сваритись, кусати та горшками кидати в бідного чоловіка.

....Тай за що? за дурно що чоловік трохи з людьми забавив ся тай трохи випив в компанії. Тай тепер знаю що буде сварити та з макогоном до мене скакати, що трохи пізно з міста вертаю, але най там, ще і то витримаю, вже я до того навик. То мені байдуже, но знаю що терплю невинно. От послухайте, оповім вам з кінця, що я мав нині за інтерес, тай осудіть, чи я що завинив.

Дістав я якось на другім тижни ферлядунок на нині до суду з моїм сусідом, може знаєте Федьком Череватим, що то ми перед самим Успенієм посварились тай він мене трохи покалічив, та ще й до суду заскаржив. А то було так: Моя свиня зайшла до його городу от так з цікавости, яка у него городовина, а моя Феська то є моя жінка, спохватилась що свиня десь поділась з подвіря, кричить на мене: а ти пянюго як пильнуєш свиню, певно на сусідів город пігнала, а іди но зажени до хліва. А я кажу, а де вона, а Феська кричить: не бачиш, та в сусідовім городі господарить. Пійшов я та й гоню за свинею, а вона, вибачте як свиня по городі вганяє, то по бараболях, то по огірках, то до гороху, а я за нею, та кричу а куць, а во-

на вперта анї руш, не хоче з городу йти; так бачите її там подобалось. Гонюсь я так за нею, гоню, аж ту вибігає сусїд з хати тай нуж мене ганьбити: а ти мать твою, ти сякий такий сину, що робиш в моїй яринї, ти мочимордо,— бачите каже менї той волоцюга, менї господареви, що з дїда прадїда сиджу на своїм господарстві. А я станув тай здурнїв, тай не знаю що казати за таку напасть на гладкій дорозї. Сусїд викрикує тай іде до мене, а я стою. слухаю тай злість мене бере за зневагу такого порядного чоловіка як я, тай кажу йому ґречно: а ти чого хочеш від мене, за що ганьбиш, що свиня трохи в яринї побарашковала та маєш ти маґабундо, сейчас зневажати мене, та й як махну палицею по крижах, а він до мене, я поправив другий раз а мій сусїд бевх на землю тай ґвавт, убив мене, кричить, люди позбігались а я спокійно вертаю у хату. А моя дїдьчиха, то є, моя жінка хочу сказати, дивилась на тоє тай до мене з писком а ти тумане паршивий, ти розбійнику проклятий, ти чого людий розбиваєш, а щоби сьвята земля під тобою розступилась ти погане якийсь, тай таке менї віншує, що таки чоловікови здаєсь, що таки земля розступаєсь під ногами. От вам кажу, жінка що має за чоловіком обстояти як його зневажають, а вона ще сварить. Чекай, пійдеш до кримінaлу, ти розбишако — каже до мене. Пійду, то ційду, а зневажатись не дам. Тай на тім стало, що подав мене в суд, а нинї був термін.

Досьвіта будить мене жінка тай на добрий день кричить: а ставай, ти кримінальнику, сонце вже високо а він гниє ще, та маєш йти до суду, чекай будеш сидів ти розбишаку, тай таке віншує, що не дай Бог.

А гі на тебе, чарівнице — кажу — то так чоловіка до суду виправляєш, щоби ти пропала, ти публико якась. А вона мене кулаком, тай за волосє тягне з постелї. Та не

скубай, кричу, бо як тя скубну, а вона як вам розкричалась, то я чимскорше одяг ся тай вибіг з хати не снідавши. Програю справу, гадаю собі, бо баба такий початок зробила чоловікови.

По дорозї надїхав кум Матвій на торг, я присїв на фіру тай так їдем, та й я розказую свою біду то нібито напасть на мене, як то було, тай через що маю нинї справу в судї, тай так їдем тай говорим, тай доїзджаєм до тої коршми, що то знаєте за горою, що в нїй Майорко сидить, тай кажу: Матфію. — Еге. — А знаєте що таке, кажу. А що? Та щось мене млоть, кажу йому — може би ми стали коло коршми. Та як хочете так дуже, то най вам — каже Матвій — тай ми стали. Казав я дати кватирку, тай так покріпляємось, тай перекусили, балакаєм а Матвій каже: куме та час в дорогу, а я кажу, що ще випєм. Ей, нї, бо спізните термін а я приїду вже по торзї. Гадаю собі, най буде, тай поїхали. Вїхали ми в сусїдне село, минули церков, аж тут нараз колесо пукло тай ми стали. То через бабу, подумав я, а Матвій вхопив ся за голову.

Ой нещастє моє, пропав мій торг, що ту почати, думаєм. Доволїклись якась до стельмаха направляти колесо. Щож менї нещасному тепер почати, чекати аж направить колесо нема як, бо і так вже пізно, думаю, піду пішки. Кума лишив, а сам іду. Іду, іду, тай думаю, що все то через мою бабу, як з рана не загалюкала, то би колесо не пукло і чоловік не мусїв би іти пішки аж змучив ся, уже голодний, тай щось би випив, аж тут дивлюсь знов коршма, думаю вступлю на хвильку, тай вступив, дивлюсь, сидить компанїя, знакомі ґазди, просять до стола, тай що робити, присїв до них. Балакаєм, тай пємо, пємо тай балакаєм, люди вертають вже з міста а ми все ще балакаєм. Спохватив ся я що вже час іти на термін, тай кажу,

іду, бо вже час. Та куда вже вам тепер іти питають. Та маю термін кажу. Ого, буде по вашім терміні, бо то вже полудне, сьміють ся люди. Але так, ет пусте ваше говорене, ще надоспію на час. Ну, ну, пробуйте. Встаю від стола, а ту ноги ослабли, а голова танцює. Ей, думаю, зле воно, але іду. Якось вийшов я з коршми, тай ніби іду, но все якось боком завертаю, но таки дійшов я до суду на саме полудне. Приходжу, а пан сендзя питає: а ти чого. Та на термін з сусідом що то ми трохи посварились, Вже по терміні, маєш три дни сидіти і кошта платити — каже сендзя. Так то кривда для мене, я нічого не винен, то сусід мене напав. Можеш внести рекурс, а тепер виносись, крикнув сендзя, тай я виніс ся.

Все лихо через бабу, як чоловіка рано закричить, то мусить якесь нещастя приключитись, подумав я, сплюнув тай пійшов в коршму по дорозі міркуючи: Милий Боже, і так досить на сьвіті всякої погани, пощо ти ще бабу сотворив.

ФАКТОР СЛУГ.

Входить мушина скромно убраний, удає що привів служницю і робить її місце.

Добрий день пані добродзійки меценасової. Ото єсть служниця котру обіцяв привести пані меценасовій. О пані добродзійка буде задоволена з неї бо то тиха, спокійна, лагідна, скромна, потульна як коза... Прошу, тамту я також хвалив? Що пані добродійка каже, прецінь як пані тамту годила, то я моргав і зараз собі казав що не теє — но, пані знає, а я розумію, но думаю собі най пані її возьмуть, може поправить ся, у доброї пані то і служниця може поправитись, но видно не моглисьте ся погодити. трудно, не моя вина.

Але ту досить поглянути, то зараз видно, що ангел в людськім тілї, а які сьвідоцтва має, га, га, га, Ганю, покажи пані меценасовій. А щоби пані добродійка побачила, як вона варить, пере, маґлює, цирує, гафтує, прасує, шурує, цїлує, милує... (затикає рот). **Має сьвідоцтва, має. кажи пані меценасовій. А щоби пані добродзійка побачи-**

спокійна, Ганя має тілько трех братів, один єсть карпентером, другий при фаєрманах, а третий на університеті, правда Ганю? Бо він уродив ся з двома головами то його всадили до спіритусу і занесли на університет і поставили в лямбораторіюм.

Чи смачно варить? Ганю, покажи сьвідоцтва, покажи лучше фотоґрафію нареченого. Прошу панці добродзійки. Ганя має того року тілько одного нареченого, то, як вступив до фаєрманів, то був худий як патичок, а нині на її вікті то так розріс ся, що в ті двері не змістив би ся. Має сьвідоцтва... ая... має, ще й які... Ганю розложи. (Говорить як би до служниці). Дай спокій, не називай паню меценасову яснов паньов, пані меценасова того не любить, щоби так сековати, лучше поцілуй руку і будь добра як рідна донька. Як називає ся? Ганя, Ганя, прошу добродзійки. Хотя пан редактор і пан консиляж, в котрих служила, має від них ьсвідоцтва, то кликали її Андзю. Але пані добродзійка не потребує так з нею пестити ся, а можна попросту її сказати Ганю, вона не образить ся, я її знаю добре, то дуже добра дівчина, тілько що має таку шельмовську пику. Прошу... О най пані не журять ся, вона все знає, що має варити, її наречений диспонує обід і паньство все суть задоволені... Ганя ніколи не хорує, бо я її заповів, що хорувати у пані не можна, а по друге то і не здорово. О вихід она не дбає, по цілих днях і ночах може лежати в кухни, тілько її пані добродзійка буде мусіла три рази на тиждень звільнити на цілий вечер і ніч, бо вона виступає в аматорських театрах і мусить ходити на пробу, щоби знали як глубокі іширокі її здібности. О, Ганя добра до граня, дуже така понятна, все розуміє, що і куди, прошу добродзійки, а і бере лекції співу, буде незадовго співати в театрі.. До угоди зона єдина, за яких небудь 40 дол. на

місяць буде мучитись, тілько щоби кухня була велика, щоби могла де фортепян поставити, бідацтво не має свого і мусить випозичити за 6 дол. на місяць, але то звичайно паньство на кризмус платять. Щоби мала велику шафу на річи, бо вона має дуже ладні порядки, масу ґардероби, все то доробила на службі у пана редактора, за то, що добре справувалась. Також щоби канапка в кухни була якась прилична, бо у пана редактора була справді прилична канапка, але спружини повилазили, то Теодор, то ніби наречений ані, дуже собі велику кривду зробив... Як прошу? Щоби її наречений не пересиджував в кухні? Но що робити? Ганя його кілька разів просила до покою, а він не хоче йти, дуже скромний хлопець... За що відійшла від послідних паньства? Дурниця, але Ганя ту нічого не винна. То було так: Ганя спить собі найспокійнійше, а ту пані ні з сего ні з того входить з сьвічкою до кухні не застукавши навіть до дверий, як особа без вихованя і нуж переглядати і шукати, заглядає до шафи, а там був фаєрман, але то не її Теодор, вона невинна, то остав ся ще по старій кухарці, тій, що відійшла. Пані наробила непотрібно крику, шкандалу і бідна невинна дівчина була віддалена зі служби цілком несправедливо, бо подивитись, то зараз видно, що то спокійна, робуча ощадна, має на то сьвідоцтва. Ганю виложи. Вона цента не возьме до руки, все може пані добродзійка її нареченому віддати... Для чого зле сьвідоцтво від докторової? Бо пані докторова дуже дробязґова, кождого дня жадала від Гані рахунку з купна, кілько видала гроший, а Ганя чесна дівчина, її дати 15, 20 долярів на купно, то вона все видасть, нічого не сховає, і тоді якраз після рахунку пані докторової бракувало якихсь там 2 доляри. Ганя каже: не знаю прошу пані. Як то не знаєш де 2 доляри і говорить докто-

рова, говорить і говорить де 2 доляри, як то щоби 2 доляри бракувало. А Ганя зітхнула з розпуки і злости і каже: Мій Боже, чого та стара малпа від мене хоче? Як докторова то почула, дістала спазмів, прибіг муж, т. є доктор, паню вилічив, а Ганю бідачку відправили. Але Ганя сама не хотіла на хвилю довше лишити ся, вона має свою амбіцію, вона дуже гонорна, бо вона дуже з старинної родини, мати бо має вже 96 літ, колись керичами їздила, а тепер урядує під катедрою, а отець (вдається і як би її питав ся) отець чим був? Отців мала дуже порядних, тому вона дуже інтелїґентна, має шляхоцьку кров і як адукована, і як на ровері їздить ,як пані добродзійка купить її ровер то вона буде їздила до міста на купно і все буде два рази скорше. Но тепер пані добродзійка дасть Гані завдаток а мені також пару долярів і все буде в порядку. (Наслухує). Що? Пані такої служниці не потребує? А на що-ж я собі тут губу здираю на дармо? Видиш її, яка гох дама, могла відразу сказати, що хоче ангела не служниці. Ганю не цілуй в руку, ходи, найду тобі лучшу службу і так з такою (сплюнув) не булабись щаслива. (Виходить).

ВСЕ ЧЕРЕЗ МАТРОНУ.

(Входить мужик трохи підпитий.)

О ще не могу прийти до себе. Того йому не подарую! Що буде, то буде! Щобим мав пійти з торбами, а такі пійду з ним на право, до процесу! щобим до послідної сорочки процесував ся, а до права таки пійду! О! пійду! До суду його заскаржу, подам до штайрамту, до криміналу! Що то він мене має кунировати, та по твари витинати!? Та за що?! — За що? повідаю. Чіпилась біда за огірки, що я йому огірки вибрав з грядки! Та на яку мені мару твої огірки? Чи моя Євка не має своїх огірків? Але то уже такий накорінок, така то вже напастлива родина! От, хоть би таки той Панас, ніби мій велебний сусід. Він мене за огірки чіпаєсь?! Та як, по якому? Мені його огірків треба? О!... Що не дарую, то не дарую! Щобим сам мав в криміналї сидіти!

За ті огірки було воно так: заглянув я рано до худоби, позакладав в яслї їсти, тай приходжу до хати, а моя Євка каже до мене: Гриньку! — А я кажу: га! — Та може би ти нинї поїхав з безрогою на торг, бо щось не хоче їсти, а як

— каже: переторгують купці, то може яка инакша буде до їди, а як добре заплатять, то таки продай — каже жінка.

Думаю собі, добре таки моя стара каже. І на податок треба, а ту ще Мошкови за поминки винен. Треба хиба їхати, думаю. Поставила стара обідати на лавку, сів я, пообідав, тай вийшов коні запрягати. Насмарував віз, запряг я коні, якось з сусідом викинули безрогу на віз, тай їду .А я... тай їду! Аж тут дідько, дух сьвятий при нас крещених, надніс сліпу Матрону зза греблї. Ідеш — та іди, я і не дивлюсь в ту сторону. А вона як зачне. — А тосьте куме Гриньку, файну безрогу виховали. . . Буде з пятьдесять скрібних... о! буде!

— А най тебе ту мара возьме — думаю собі, бо вже я ту і цілий тиждень не буду мав щастя, як менї баба дорогу перейде, та ще їдучи на ярмарок! А тота Матрона, то таки якась чарівниця. Вже така нещаслива не перехід, що як кому дорогу перейде, то вже зле! Хоть сейчас до дому вертай ся! А ту конче менї їхати! Я-ж і нічого не обзивав ся, тілько кажу: Ховав, тай виховав — і їду дальше. Но ледви минув Танасів перелаз, аж ту грр...мм!!! Колесо сіло, всї шприхи повилазили, а я на трех колесах їду! А най тебе ту мара возьме! — думаю собі. Що ту почати тепер? Щастє, що кум Прокіп Маланчин були дома, тай пожичили колеса. І якось я затерликав на ярмарок, ледво не ледво! Бо й кумове колесо также лихе. Але от, коби на ярмарок. Приїхав я на ярмарок, а людий вже повнїсенько! А купців ще більше, то купець то свиня! Зревідовали мойого веприка, та кажуть, що венґроватий! А най тебе ту мара возьме! Чи тобі очи повилазили, — думаю собі! Та венґроватнй? — кажу. — Як хочете, продайте за сорок скрібних, кажуть свинярі, а инакше не купимо. — Що ро-

бити? — думаю. — Ой коби тобі Матроно, най не скажу... Зазяпала, перейшла дорогу, тай і щастя нема!... Бувало, ще небіщик мій дідунько казали: що як баба дорогу перейде, а ще з порожними коновками, то щастя уже не буде. А щож доперва говорити, як сліпа Матрона перейде дорогу.. Таж вона чарівниця, ціле село знає .Не вірите? запитайтесь сусідки моєї, куми Маланки! Від недавна кума Маланка розказовала, як її коло своїх коров злапали! Відбирала молоко коровам, а якже, відбирала, щоби я так здоров був...

На чім я скінчив? Ага, що робити—думаю собі. Треба хиба буде спродати безрогу, бо ту на податок треба, тай за поминки Мошкови, а ще й колесо треба справити. Бо годі на трех колесах їхати. І продав я безрогу якось такк за сорок скрібних, тай ще хвостового накинув купець дві шістки на могорич! Якось я, під вечер уже, приїхав до дому, тай жінка зараз таки казала занести Мошкови довг за поминки, і я повечеряв, та взяв гроші й пійшов до коршми. Іду я собі дорогою, а щось бачте, дощ покропив дорогу й було слизько. — Чіпаюсь я попід пліт колів ідучи, аж зайшов до Танасового плота. Ледви я злапав рукою за кіл, а Танас як вискочить, — тай трррас мене звідси і звідси по твари! А я кажу, та за що бєш?! І за лоб його, та на землю! Наробилось крику, виб!гла і моя Євка, тай сусіди, а бє Євка з коцюбою, та до Танаса! — А ти напаснику, а розбійнику, та чого чіпив ся мого Грицька, і коцюбою по крижах! А я все таки тримаю Танаса за лоб. Не пущу! — кажу, о! не пущу! До права пійду з тобою, бє куда замахне! Голова не голова, руки не руки, куда западе! А Танас все верещить: — Гей, люди добрі, ратуйте, хто в Бога вірює! От лазив в мої огірки, та ще і за лоб мене — каже. — Мене, за мою шкоду! А я таки тримаю

за чоб, а Євка все бе, що влїзе ся! Аж сусїди якось розірвали нас ледви неледви! Но я таки свого не дарую! Що він мене має нападати серед дороги, на публичнім місци!? Що то, я в него вкрав що, чи що? На яку менї мару, вибачайте за слово, його огірки? Чи моя стара не має своїх огірків? А то вже таки така напасть мене вчіпилась нинї! Ще як лиш Матрона менї тільки дорогу перейшла, то я вже казав, що щастя менї не буде! Але я таки свого не дарую! Пійду до гадоката подам до суду, до права з ним пійду, та най знає, як напастувати мене! Іду, іду Просто до суду іду! Вже колеса не буду справляти, а Мошко почекає на довг. О, я мушу його навчити! Хотьби й ґрунт продав, й за послїдну сорочку прийшло процесуватись, а свого докажу! Най знає, з ким зачинає! А ви люди добрі, чули о тій напасти, отже будете сьвідчити! Таки всї, кілько вас тут є. (Виходить).

Т. Г.

Перехитрила.

(На сцену вбігає з великим сьміхом селянин, з червоним носом і довгий час сьміеть ся):

А то дурна баба! Ха! ха! ха! Алем її оциганив! Віддаламені мою повну фляшочку горівки і еще шустку дала, щобим пійшов нині до читальні! А то дурна баба! ха! ха! ха! Та то ніби кажуть, що у баби довге волосє а короткий розум! Алем її аж нині взяв! — Що, що? Питаєтесь, як то було? Чекайте, зараз я то вам розповім, але наперед мушу собі трохи потягнути. (Витягає фляшочку і знов сьміеть ся): **А то дурна баба! А том її нині взяв! — Але не**

буду єще пити, бо забув би я вам сказати, як то все було. (Ховає фляшочку до кишені). Знаєте так то було... Скажу вам цілу правду, але прошу вас дуже не сьмійте ся, бо направду, що то цілком не до сьміху! (Тепер говорить сумно):

Вчера... так, вчера, пополудни, сиджу я в хаті і дивлю ся через вікно на Божий сьвіт... Виджу наші хлопські, низькі хати, засипані снігом. Всюда тихо, а так якось сумно, що аж за серце мене стиснуло.... А там подальше, на горбочку, біліє ся наша корчмонька і аж тягне мене до себе... Дивлячись на ню, слези зайшли мені до очий і заслонили собою все, все... Пригадав я собі, як то, не так єще давно, за моєї небіженьки першої жінки, гуляв я в коршмоньці, був веселим і гроші були, а тепер, при тій другій жінці, так мені якось тяжко, дуже тяжко (плаче). Ой не було то, як моя перша жінка! При ній був я вільний, як той пташок! І длятого, здаєть ся, померла, бо то завсіди так буває, що добре, то скоро вмирає, а що зле, лишаєть ся на сьвіті... Я також незадовго, помру... Взяв я собі другу, але та дурна, не пускає мене ніде, тілько гонить мене до читальні! Бодай тебе, дурна бабо! По що я маю іти до читальні, чи хоть вмію читати?

Отже, як мені так дурно якось зробило ся, кажу я до моєї Катерини: Катерино, знаєш, пійду я троха до читальні, може буде там щось цікавого і для мене. Вона, чуючи то, подивилась на мене, знаєте так якось весело, тай каже: Добре, добре, іди Гаврилку! І пішов я... Думаєте може читальні? Але де там! Щоб я там робив? Пійшов я до Мендля, до його коршми, бо там мене тягнуло... Але біда думаю собі через дорогу, бо ґрейцара нема при душі. Но, але най буде що хоче, пійду хоть понюхаю з далека того милого корчемного запаху. Прийшов я там, сів

собі на лавці коло вікна і знов засумовав ся. Через вікно видів я хрести на цвинтари і як раз той хрест, під котрим лежить моя небіженька перша жінка.... Ой! знаєте, так мене за серце стиснуло, що не міг видержати і знаєте, крикнув я голосно: Мендель, дай мені фляшочку! Що? чи дав? Дав, так єсть дав, бо знає, що я йому віддам за ню гроші. Сидів я там зі дві години, а потім, ідучи до себе, взяв собі другу фляшочку на завтра. Прийшов я до хати, а жінка мене в карк: Де ти був? А я кажу: В читальні! А вона знов другий раз в карк тай в крик: ти пияку, ти мочимордо якийсь, ти був в читальні?! Сказавши то, начала мені по кишені шукати, найшла горівку, і що кажете, відібрала мені. А то без совісти баба, аби її нужда взяла! Взяла мені горівку і щож я завтра пити буду? Але нічого не говорю, бо то я знаєте, завсіди бабі уступаю, і пійшов спати. Але, думаєте, що міг я заснути? Де там! Цілу ніч снилась мені тая фляшочка, цілу ніч думав я над тим, як би то, ту фляшочку назад дістати. Встав я рано сумний, жінка зла, не хоче на мене і дивитись. Ходжу сумний із кута в кут, думаючи, чим би я міг прислужитись Катерині, щоби мені горівку віддала. Аж наконець вона каже до мене: Гаврило, іди нарубай патиків, бо зимно в хаті! А я кажу: Не пійду, віддай горівку, то пійду. А вона каже: Дам тобі тоді, як нарубаєш патиків на цілий тиждень і як пійдеш нині до читальні. Як я то учув, кажу: Але добре, добре, моя золота Катерино, нарубаю тобі і на цілий місяць. І пійшов я рубати, але як я рубав, то знаєте, страх! Все горіло мені в моїх руках. Нарубав стілько, що вистане на два місяці! Зіпрів я, то правда, але нарубав дров на довгий час. А все то, знаєте, для сьвятої горівки... те... хотів я сказати для сьвятої згоди! Поскладав я патики, пійшов до Катерини, і вона, знаєте, віддала мені ту

фляшочку і каже: На, маєш твою горівку, а видївши, що я так зіпрів, каже: Іди тепер троха до читальнї, послухай там щось доброго, а за то, що ти так змучив ся, маєш єще шустку. І дала менї шустку, я сховав її в кишеню і, знаєте, іду тепер нібито, до читальнї! Ха! ха! ха! А то вам дурна баба! Пійду до Мендля! Маю прецїнь шустку; (Витягає фляшочку). **А тепер, ходи моя потїхо, напю ся тебе!** (Вихиляє фляшку, починає пити, но сейчас плює і кидає фляшку на землю). **Бодай тобі, а гій, чорт якийсь! Та то вода! Чи тебе нещастє пірвало! Чекай ти небого, то ти менї. води. налила! Но, добре, що хоть шустку маю. Іду до Мендля!** (Витягає і дивить ся на гріш). **Дивіть людоньки! Скаранє боже! Та то ґрейцар! А то вам баба! Най її чорт возьме!**

Ів. Б.

ТОРГ О СЛУЖНИЦЮ.

(Монольоґ жидівки).

(Жидівка ходить по сценї й як би годилась зі служницею)

Добре, моя любенька, добре, сїдай собі, я буду тобі служити, як то файно, що ти прийшла, бо менї акурат треба служниця. Сїдай собі, не встидай ся мене. А як тобі на вимя? Га? Що? Касунї, ой я так люблю таке вимя, Касунї, страх люблю. Мій муж, нехаї си здоров поховає, также любить таке вимя. А чуєш Касунї, маєш ти кавалїр? Га? Маєш? — То дуже добре. А він буде ту приходити? То также дуже добре. (По хвилинї). Касунї! Яке то файне вимя. Я дуже люблю всї Касунї. Що? Де ти будеш спати? Сейчас я тобі буду показати. О, ту маєш цїлком нове лїжко. Чому сьмієш ся? Що йому одної ноги нема? То нїчо не шкодить, оно йому прецїнь цїлком новий.

Ой Касунї, Касунї! Я так люблю Касунї, так ти, сїдай но собі, не стидай ся. А умієш ти прати? Га? Умієш? Но то дуже красно. То дуже здорово для такі молода Касунї. О, у мене будеш мала що прати — не бій ся! Я знаю, що ти дуже любиш прати. Будеш прала з мене, з мій муж, наї си здоров поховає, з мої вісїм дїти, з мої стари мами й з

мої старий тато. Що? Много? То не щоденно, лиш три рази на тиждень!

У мене, Касуні моя, нема цілком що робити. Рано встанеш, так о 5-ій годинки, возьмеш той великий горнець, насиплеш до него вода, положиш за 2 центи кава й за 2 центи цикорії, запалиш в печі, а як буде вже та кава зварене, то даш мої 8 дітки їсти, а мій мужа всадиш до братрура, бо він не пе з рана. Перед тим еще попуцуеш всї черевики, так троха. У мене шварц ніколи нема. Можеш взяти трохи вода або слина. А часом як прийде твій кавалїр, то скажеш йому, а він має много шварц, то він принесе як його попросиш. Так мої Касуні! Не жури ся, все тобі буде добре, бо я люблю всї Касуні, а мій муж, най сї здоров поховає, также любить Касуні. Потім як черевики будуть чисті, возьмеш мітла й позамітаєш трошки й пійдеш разом з мене на купно до міста. Возьмеш собі той велика кіш, купиш 5 фунти бульба й пів фунта мяса, бо мій муж і моя 8 діти, най сї здорові поховають, дуже любять мясо. Також дуже люблять цибульки, бойнес, бурачку, отже й тому всему треба закупити й потім пійдеш собі з тим до дому. Я знаю, що ти файна Касуні, я дуже люблю такі Касуні. Потім по обіду помиєш горнятки й тарелки, знов позамітаєш й пійдеш собі з мої 8 дітки, най сї здорові поховають, до огород на сьвіжий люфт. Що? Що ти будеш їсти? Но не бій ся, у мене нівроку, будеш мати що їсти. Звариш бульбу — юшка твоя, звариш мясо — кістка твоя, а потім, що мої 8 дітки не зїдять, то все буде твоє. У мене буде, нівроку, що їсти.

Прийдеш зі спацир, даш мої 8 дітий кава, а потім возьмеші будеш щось прати, бо моє дітки еще маленьке, то оно йому треба прати, най сї здорове поховають. Що, коли ти будеш мала "фрай"? Ні, у мене цілий день

"фрай"! Що? Неділя? На що тобі неділя? У мене в субота нічого не будеш робити, а в неділя на що тобі виходити з хата. Прийде до тебе твій кавалєр, принесе трохи кенди й будеш діти гостити.

Так Касуні, не жари ся. Мій муж, щоби здоров здихав, также любить Касуні. Що? "здихав" не каже ся? А як? Хиба "видихав", най й так йому буде? Га? кілько буду платити? Як то? Єще платити? А за що? Фе, Касуні. На що тобі гроші. Най дасть тобі твій кавалїр. Га? Ти за дурно не будеш служити? Як то за дурно? Та, хто тобі дасть їсти, а спати будеш на новім ліжку, а з моя дітки будеш іти на спацир й єще тобі гроші? Що? Га? Не хочеш така служба. Но то іди дурни коза, зломи карк, ти малпа, разом з твій кавалїр. Іди, я собі найду лучша служниця, ти чорт на твоя морда. Тьфу. Она єще гроші хоче!

І. Б.

Софрон Мочиморда.

(Мочиморда входить на сцену, затачуєсь і говорить):

— Ов... Фе!... Як то мені й в ноги повлазило і в голову. А ту ще, щоби хто з громадян не побачив, бо і сьміху булоб на ціле село!... Ов... Фе... Агій на тебе проклята маро! Годі дороги винайти до хати. (Зауваживши публику). **А... вибачайте, я не зауважав!... Моє поважанє, моє ушановане! Що?... питаєтесь, з ким маєте честь? Ов... Фе... Я думав, що ви мене знаєте. Ви здаєсь не тутешні?!... Га? з інного цілком повяту?... Може бути, може бути!!... Ов... Фе!... так мене, начальника громади села Хруньковець, мене ото, як видите, Софрона Мочиморду — всї знають! І мала дитина в селї знає мене. Ге?... питаєте ся звідки вертаю? Як раз тепер вертаю, видите, з обіду від ясного пана.** Вибачайте за слово, що осьмілюсь спитати таки на правду, чи ви тутешні, бо наш повят цілий мене знає, то єсть, всї пани з повяту!... **Двайцять лїт я вже війтую, т. є. я нїби начальник громади, член ради повятової, оґльондач худоби й людий й так далї. Го, го!... я досить обширне становиско занимаю, не тілько в своїй громадї, но і з**

повятї!... І всюда, як бачите, мене шанують, та поважають, а все оно через мою добру натуру. Бо я бачите, потрафлю всюди й межи всїми хорошо найтись, знаю кому й як честь віддати!... А за таким чоловіком пропадають.

— А тепер послухайте мене уважно:

— Постягаю всякі додатки до податків, нумерове, шильваркове та яке лише удасть ся, що аж пищати будуть! Я не боюсь нікого в громадї! Го! го!... Нехай пробує влїзти менї в дорогу, то побачить. Хоч то громадяни не ті, що колись були. Гей той каже, — нюхають письмо носом. Вже й зновили, що в касї громадській брак гроший. Не треба вам й казати.

Про тоту касу громадську, то нїхто й не знав був, колиб не той проклятий Іван Читальник, що нїби він себе має за ученого, бо читає якісь там ґазети від Львова. Го... го!... того я тобі небоже попамятаю!... що й не стямиш ся, як з громади пійдеш з торбами! Нїякому мудрагелеви іначе не пасує, й не один повандрував зі села через свій непослух. Зрештою за мною всї пани з повяту, то й цїлої громади не бою ся!

Для доброго, я всюди добрий, хотяй би і з жидом. От з концесіями на вишинк, то также моя в тім річ, як треба й жидови помочи, то поможу. Абрамко, добрий чоловік. Знаєте, я не жартую, а правду кажу, що мене всї люблять і шанують, та поважають. От, хотяй би й сегодня, запросив мене ясний пан на обід, а було богато панства — маґнатів, а межи ними і я. Бо бачите, чоловік не нинїшний і уміє знайтись, хотяй би й в якім то висшім товаристві, та всїх убавити до не схочу. Пана старосту при обідї, то аж живіт розболїв зі сьміху. Тай всї такі сьміяли ся. При кінци то було вже менї за много того сьміху, бо й я аж таки розсердив ся. А пійшло воно з того: посїдали

паньство обідати, ну, тай й мені випало своє місце. Подали на стіл зупу, чи яку там мару, я нікого не обмавляю, але не була солона! Велика річ, як я взяв пальцями соли та посипав на таріль. І чогож тут сьміяти ся? Які вони дивакі тоті пани. Сейчас один каже мені на ухо:

— У нас, каже, бере ся сіль на кінець ножа і тоді посипуєсь. Най тобі буде й так, — думаю. Не велика штука, взяв я знова в пальці соли, гей тої табаки, насипав на конець ножа й посолив. Знова сьміху не мало. Всї кричали: браво, пан староста з радости аж поклепали мене по рамени й мало не звалили ся зі сьміху. І так подавали одно по другим, друге за третим. Всїлякі напитки, всїляку закуску й перекуску, аж на кінци поставили цїлу вязанку якогось коріня з очерету, якісь шпарґали, шараґи, чи там як вони звуть шпараґи ,чи що. Гризу я того гризу, аж зуби тріщать, таке вибачте тверде, а в них, нї смаку, нї їди!... А ту всї в сьміх на цїлий голос. Мене то вже розлютило, таки до живого. Чи тебе ту мара не може взяти з твоїми шпарґалами! Кажуть, то ви начальнику не з того боку їсте. Менї вже було за богато тих шпарґалів проклятих. Як не шпурну під стіл, то аж підлога забренїла, такі тверді були. Троха на мене панї старостина криво подивилась, бо її забризґало сукню, тай таки всї покрутили носом, але якось то приняли за жарт, й незадовго скінчив ся обід, тай я попрощав ся з паньством й вертаю до дому тепер, як бачите просто з балю!

Нема то, як моя стара зварить борщу чи капусти, та все солене й без яких там шпарґалів, котрих й собака панська не хотїла їсти.

Га, що кажете?... Паньство мали до мене яку справу? Воно теє... як би теє... бо то бачите, так за бездурно таки здавна нїколи не роблю нікому... Що, жадної справи не

маєте? Ну, то добре, але як коли будете мати, може схочете притекції до повяту, то тілько поступіть до Хруньовець й поспитайте, де мешкає Софрон Мочиморда, начальник громади,, член ради повітової, оґльондач худоби й людий так живих, як й умерлих. — Або де мешкає ревентий. Бо колись я був й ревентий, але з еґомостем погнївав ся за вибори й вони відправили мене. Впрочім кождий покаже мою хату.. Або як раненько, то застанеґе мене у Абрамка в корчмі, бо я там що день раненько урядую з радою громадською. Отже кланяюсь Вам! Моє ушановане. (Відходить).

Т. Г.